

Evaluatie

Evaluëren is een integraal onderdeel van een project en speelt al een rol bij de planning en de implementatie. Evaluatie moet niet alleen worden gedaan als u wat extra tijd heeft of gezien worden als een verplicht nummer. Integendeel, evaluatie is een onderdeel van het programma dat bijdraagt aan de effectiviteit. Evaluatie kan plaatsvinden met verschillende doeleinden. Bepaal het gewenste type evaluatie of de wenselijke combinatie.

1. Monitoring van de opbrengst gedurende het project
 - Met behulp van vooraf gedefinieerde doelen het project DI evalueren; levert het project op wat we willen?
 - Wetenschappelijke evaluatie; effectiviteit van het product en project DI bepalen aan de hand van een wetenschappelijk studiedesign
2. Procesevaluatie; inzicht verkrijgen in procesmatige verloop van een project DI. Hierdoor kunnen positieve en negatieve onderdelen van een interventie worden opgespoord en verbeterd.

Monitoring en evaluatie geven inzicht in de verbeterpunten van het project.

Het meten met behulp van expliciete uitkomstmaten kan de impact van het project in waarden uitdrukken (verbetert de inzetbaarheid?, neemt verzuim af?, etc.).

Voor het uitvoeren van een wetenschappelijke evaluatie is het zinvol om een onderzoeksbureau in te schakelen. Zij kunnen samen met u kijken naar de 'bewezen' uitkomsten van het project DI.

Een procesevaluatie kan inzicht geven in de wijze waarop de interventie is ontvangen, of deze past binnen de organisatie, de tevredenheid van de gebruikers, de verbeter- en leerpunten.

Monitoren	Beschrijf hoe en wanneer u tijdens het proces gaat monitoren
Wie?	
Wanneer?	
Hoe?	
Aan wie wordt er wanneer verslag gedaan?	
Evaluëren	Beschrijf hoe en wanneer u na afloop wilt evalueren
Wie?	
Wanneer?	
Hoe?	
Aan wie wordt er wanneer verslag gedaan?	

Effectevaluatie

Een effectevaluatie richt zich op de vraag of een aanpak werkt. De uitkomsten (resultaten en effecten) van het project DI en de gekozen werkwijze/aanpak staan centraal.

Relevante vragen vooraf zijn:

1. Algemeen

- *Welke informatie moet het project DI opleveren?*
- *Waarvoor moet deze informatie gebruikt gaan worden?*
- *WIE gaat evalueren?*
Wordt de meting door interne of externe mensen gedaan?
- *Welke uitkomsten zijn nodig om de onderzoeksvragen te beantwoorden?*
- *Welke gegevens staan al ter beschikking en wat is nog meer nodig?*
- *Hoe wordt er geëvalueerd? (mondeling; individueel/groepsgewijs; schriftelijk/digitaal)*
- *Hoe vaak wordt er geëvalueerd? (onderzoek moeheid voorkomen; voorkomen dat meerdere metingen op hetzelfde moment worden gedaan; waak voor overlap en herhaling)*
- *Hoe lang moet er geëvalueerd worden? Wordt er ook tussentijds geëvalueerd?*
- *Hoeveel tijd kost het om gegevens te verzamelen?*

2. Uitkomsten

- *Omvat de evaluatie metingen op verschillende niveaus?*
Structuur, proces, uitkomsten, 'werknemersbestand', financieel, ervaringen, etc.
- *Zijn de meetinstrumenten valide en betrouwbaar?*
- *Zal het project of de innovatie van invloed zijn op de uitkomsten?*
In welke mate zijn de (belangrijkste) uitkomstmaten verbeterd door het project? Komt dit overeen met de vooraf gestelde doelen / verwachtingen?
- *Welke inzichten heeft het project DI opgeleverd?*
- *Wat heeft het de organisatie opgeleverd (bijvoorbeeld verzuim omlaag?)*
- *Welke onverwachte positieve of negatieve uitkomsten leverde het op?*
- *In hoeverre wordt het project DI structureel toegepast?*
- *Hoe is kennis verspreid en geborgd?*

Effectevaluatie vraagt een gedegen opzet en uitvoering, welke bij voorkeur door derden wordt gerealiseerd.

Procesevaluatie

Het belang van procesevaluatie

Een procesevaluatie biedt de mogelijkheid om er op een systematische manier achter te komen wat goed gaat en wat (nog) minder goed gaat bij een interventie (bijvoorbeeld een roosterwijziging). De uitkomsten van een procesevaluatie vormen een goede basis voor de verbetering van de interventie en kunnen gebruikt worden om tussentijds bij te sturen en onvoorziene problemen bij de werking en de uitvoering op te lossen.

Hoe kan een procesevaluatie uitgevoerd worden?

Voor een procesevaluatie is het van belang dat het verloop van het project systematisch wordt bijgehouden, zoveel mogelijk tijdens de implementatie van de interventie. Een procesevaluatie loopt daarom bij voorkeur parallel met de verschillende fasen van projectplanning en projectuitvoering.

De onderwerpen van een procesevaluatie

1. Is de interventie uitgevoerd volgens plan?

- Welke activiteiten zijn wel en welke niet uitgevoerd?
- Zijn de activiteiten uitgevoerd zoals ze bedoeld waren? Waren er bijvoorbeeld voldoende materialen, waren ze van goede kwaliteit en zijn ze op de juiste plek terechtgekomen?
- Waarom zijn activiteiten niet of niet zoals gepland uitgevoerd?

2. Hoe is de waardering en ervaring van uitvoerders en deelnemers?

- Hoe hebben betrokkenen (deelnemers en uitvoerders van de interventie) de interventie ervaren?
- Hoe is de samenwerking met eventuele externe betrokkenen verlopen?
- Heeft de interventie opgeleverd wat men er van verwachtte?
- Is de interventie begrepen en gewaardeerd door de uitvoerders en de deelnemers?
- Zijn de uitvoerders in staat geweest de interventie uit te voeren?

3. Wat is het bereik van de interventie?

- Hoeveel deelnemers zijn er bereikt?
- Wordt de beoogde doelgroep van deelnemers bereikt?
- Hoe representatief zijn de bereikte deelnemers voor de doelgroep van de interventie?
- Wie haakte af en waarom?
- Hoe verhoudt het bereik van de interventie zich tot de omvang van het vraagstuk (zoveel mogelijk in concrete getallen)?

4. Wat zijn de succes- en faalfactoren?

- Kun je in de aanpak en de uitvoering van de aanpak (planning, condities, etc) momenten of processen aanwijzen die bijgedragen hebben aan het succes? Bijvoorbeeld: motieven en belangen van partners of initiatiefnemers, draagvlak, besluitvorming, middelen, faciliteiten, persoons- en organisatiekenmerken van uitvoerders
- Kun je zo ook tegenvallers en barrières opsporen?
- Hielden de samenwerkingspartners en beslissers zich aan de afspraken?
- Heeft de interventie ongewenste of juist gewenste onvoorziene processen op gang gebracht?
- Zijn er tijdens de uitvoering van de interventie externe gebeurtenissen geweest die betrekking hebben op het thema van de interventie en mogelijk invloed hebben gehad op het proces?
Bijvoorbeeld: heeft wet- of regelgeving geleid tot aanpassingen in de interventie. Zo ja welke? Wat was de opinie t.a.v. de interventie bij publiek, belangengroepen, politiek en media?

5. Welke aanbevelingen kunnen er aan de hand van de procesevaluatie worden gedaan voor verbetering van de interventie?

Een procesevaluatie kan worden uitgevoerd door de interventie-ontwikkelaar of door een bij de interventie betrokken organisatie. Een andere optie is het inschakelen van een extern (onderzoeks)bureau. Een extern bureau kan de resultaten van de evaluatie geloofwaardiger maken. Een onafhankelijk bureau heeft immers geen direct belang bij de uitkomsten.